Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje
DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 46 | Vilnius 1938 m. spalio 6 d. (ketvirtadienis) | Pirmi metai

SAVARANKIŠKO GYVENIMO KLAUSIMAS

Jau ne nuo vakar, kaip pačiame Vilniuje, taip ir visame krašte kasmet didėja lietuvių inteligentų skaičius. Jei prieš karą mūsų krašto kilmės lietuvis inteligentas buvo retenybė, tai dabar yra šimtai lietuvių gyvenamų kaimų, iš kurių yra kilę po mažiau ar po daugiau inteligentų. Reiškinys visiškai suprantamas, nes po karo mūsų kaimo žmonių tarpe ypač buvo pradėtas branginti švietimas. Tačiau branginant švietimą, podraug buvo pamiršta, kad ne kiekvienas gali pasiekti visus švietimo laipsnius—baigti aukštuosius mokslus.

Šio tikslo siekiant, tam tikra dalis sustojo pusiaukelyje dėl ekonominių sunkumų, didesnė dalis klupo neturėdami mokslui reikalingų gabumų.

Tuo būdu per metų eilę susidarė nemažai pusinteligentų ir inteligentų, kurie, atpratę nuo juodo darbo ir nepasiekę svajoto tikslo, pakibo tarp dangaus ir žemės. Jei būtų kitokios gyvenimo sąlygos, tai pamokytas žmogus visada rastų darbo ir turėtų šiokį tokį pragyvenimo šaltinį. Tačiau dabartinės gyvenimo sąlygos yra tokios, kad net turinčiam visus diplomus yra sunku gauti vietą, o jau nieko ypatingo nemokančiam visur durys uždarytos. O mūsų tarpe kaip tik ir yra daugiausia tokių, kurie neturi jokio specialaus išsilavinimo ir todėl vis daugiau susilaukiame bedarbių.

Kalbant apie tai, reikia pažymėti būdingas reiškinys. Beveik visi, kurie dėl tų ar kitų sumetimų mokydamiesi Vilniuje suklupo, būtinai veržiasi į aukštesnes mokyklas kituose miestuose. Ir kai negauna pašalpos, pasijunta visiški bejėgiai. Dėl to per daug nusiminti nereikėtų, nes, jei nepasisekė mokslas humanitarinio pobūdžio, tai dar yra ištisa eilė praktikos darbų, kurių galima mokytis gyvenime, o ne aukštojoj mokykloj. Pavyzdžiui, daugelis yra įsitikinę, kad geras pirklys gali būti tas, kuris baigė tam tikrus mokslus, o nežino, kad daugelis žymiausių pirklių prekybos mokyklose visiškai nėra buvę, bet išsimušė savo darbą pamilę ir jam atsidavę. Daugelis žymių pirklių pradėjo nuo mažų dalykėlių ir tik ilgainiui pralobo, tapo savarankiškais žmonėmis. Tai jie pasiekė per darbą, kuris yra pagrindinis žmogaus gyvenimo pamatas.

Šį dėsnį turėtų gerai įsidėmėti mūsų jaunieji inteligentai, kurie turėtų atsidėję ieškoti darbo, jį pamilti ir savo gyvenimu patys rūpintis. Tai vienintelė išeitis.

Ta proga tenka šis tas pasakyti ir apie inteligentus, kurie toje ar kitoje srityje pabaigė mokslus, įgijo svajojamus diplomus. Būkime atviri ir prisipažinkime, kad ir aukštąjį mokslą baigę dar negalime būti tikri savęs, negalime kitiems diktuoti sąlygų. Kodėl? Todėl, kad mūsų gyvenimo sąlygose šalia diplomų reikia būti pasiruošusiam darbo konkurencijai, reikia pasirinktąjį darbą visa širdimi pamilti, jam atsiduoti, įgyti gerą praktiką, o tada tikrai galėsime daug ką laimėti.

Dažnai nusiskundžiame, kad net mūsų išlaikomose įstaigose tam tikrus darbus atlieka kitataučiai. Tai tiesa. Bet tiesa ir tai, kad daugeliui darbų atlikti mes dar neturime specialistų, be kurių neįmanoma apseiti, jei norime, kad tas ar kitas darbas būtų atliktas pagal visus reikalavimus. Tenka girdėti nusiskundimų, kad mūsų gyvenimo vairuotojai nesirūpina savo specialistų paruošimu. Nusiskundimas niekuo nepagrįstas, nes sunku būti Saliamonu ir įspėti, kas kokią gyvenimo sritį mėgsta, kas prie ko yra linkęs. Žinome tik, kad mokslus einąs jaunimas yra remiamas jau ne nuo vakar. Vadinasi, gyvenimo vairuotojai daro ką gali, ką sugeba. O kai daugelis teikiamas pašalpas sunaudoja netinkamai ir nesąžiningai, tai jau kalti šelpiamieji, kurie lengvamaniškai žiūri į gyvenimą, kurie vis dar neprisispaudžia savęs, kurie vis dar tikisi, kad jo „nepamirš".

Toksai mokslus einančio jaunimo kelias yra ir jiems patiems ir lietuvių visuomenei žalingas, ir iš šito kelio būtinai reikia trauktis, pasirenkant tokį kelią, kuriuo eidami galėtumėm ir visuomenei būti naudingi ir savo privatinį gyvenimą taip sutvarkyti, kad ekonominiu atžvilgiu būtumėm tikrai savarankiški.

Klausimas, kurį čia trumpai apibūdinome, yra labai svarbus ir aktualus. Jį turėtų giliau ir nuodugniau persvarstyti ir nebaigę mokslų, ir diplomus gavę lietuviai inteligentai.

DAR APIE ČEKOSLOVAKIJĄ

Vengrai reikalauja Čekoslovakijos dalies

Kaip žinia, vokiečių kariuomenė jau užėmė beveik visą Miuncheno konferencijoje Vokietijai pripažintą Sudetų kraštą. Kitose šio krašto dalyse netrukus bus gyventojų balsavimas. Taip pat užėmė dvi Čekoslovakijos apskritis ir lenkų kariuomenė.

Tik iki šiol dar neaišku, kiek gaus Vengrija. Telegramų pranešimu, Vengrijos vyriausybė griežtai pareikalavo atiduoti Vengrijai tas žemes, kuriose gyvena vengrai. Vengrijos vyriausybė reikalauja šiuo klausimu pradėti kuo greičiau derybas.

Tačiau iki šiol Čekoslovakijos vyriausybė aiškaus atsakymo dar nedavė. Dėl to, kaip praneša lenkų spauda, Čekoslovakijos—Vengrijos pasienyje esą galima laukti susirėmimų.

Vengrai vėl prašo italų pagelbos

Jau buvo rašyta, kad Vengrijos reikalus ypač remia Italijos diktatorius Musolinis, reikalaudamas atiduoti Vengrijai tas Čekoslovakijos žemes, kur gyvena vengrų dauguma.

Bet kadangi vokiečiai ir lenkai jiems pripažintas žemes jau gavo, tai vengrai, nenorėdami vieni patys rizikuoti, vėl kreipėsi į Musolinį, prašydami suteikti Vengrijai skubios paramos.

Koks bus Musolinio atsakymas, tuo tarpu nežinia. Tik italų spaudoje pasirodė straipsnių, kuriuose aiškiai pabrėžiama, kad Čekoslovakija ir dėl savo ir dėl Europos taikos gerovės turinti kuo greičiausiai susitarti su Vengrija dėl jai priklausomų žemių.

×

Paskutinės žinios praneša, kad Vengrijos vyriausybė įteikė Prahoje dar vieną notą, kurioje pareikalavo paleisti iš Čekoslovakijos kariuomenės visus vengrus, paleisti vengrus iš kalėjimų, atiduoti du miestus ir tuojau pradėti derybas dėl atidavimo likusių žemių.

Ir Slovakai subruzdo

Kaip žinia, sudarant generolui Syrovy valdžią, į ją buvo pakviesti ir du ministeriai slovakai. Tai buvo įrodymas, kad slovakai su čekais eina ranka rankon ir laikysis vienybės.

Tuo tarpu dabar lenkų spaudoje pasirodė žinių, kad slovakų liaudies partijos (Hlinkos partija) vienas vadų, dabartinės valdžios ministeris Černakas pareikalavo kuo artimiausiu metu pripažinti slovakams autonomiją ir visą valdžią Slovakijoje perduoti į pačių slovakų rankas.

Neišpildžius vyriausybei šio reikalavimo, ministeris Černakas pagrasė atsistatydinsiąs ir tuo būdu vyriausybėje liktų patys čekai.

×

Paskutiniu metu gautos žinios praneša, kad atsistatydinus ministeriui Černakui, persitvarkė ir visas Čekoslovakijos ministerių gabinetas, kurio priešakyje ir toliau paliko generolas Syrovy. Be to, pranešama, kad į naujai pertvarkytą Čekoslovakijos vyriausybę jėjo dar du generolai.

Čekai grąžina anglams ir prancūzams ordenus

Po paskutiniųjų įvykių, kada paaiškėjo, kad Čekoslovakijos nepalaikė nei Anglija, nei Prancūzija, tai visa eilė aukštųjų Čekoslovakijos armijos karininkų grąžino Anglijos karaliui ir Prancūzijos prezidentui savo metu gautus iš jų ordenus ir medalius.

Taip pat sugrąžino ordenus daugelis žymių politikų ir visuomenės veikėjų.

Prancūzijos-Anglijos santarvė

Žinomas Hitlerio ir Čemberleno bendras pareiškimas, kuris buvo paskelbtas Miunchene rugsėjo 30 dieną, visoje Europoje padarė nepaprastą įspūdį. Visų pirma todėl, kad tame pareiškime aiškiai buvo pasakyta, jog nuo šiol visi galimi nesusipratimai tarp Anglijos ir Vokietijos bus sprendžiami taikingai. Be to, Hitlerio—Čemberleno pareiškime buvo įžiūrėta tam tikras afrontas Prancūzijos—Anglijos santarvei.

Ryšium su tuo, grįžęs į Londoną Anglijos premjeras Čemberlenas tuojau nusiuntė Prancūzijos ministerių pirmininkui Deladie laišką, kuriame suminėjęs jo ir Hitlerio paskelbtą pareiškimą, tarp kitko taip rašo: „Prancūzų ir anglų tautų širdys yra stipriai sujungtos ir todėl manau, kad prancūzų tauta tai gerai jaučia. Ateityje mūsų Anglijos nuolatinis bendradarbiavimas su Prancūzija, paremtas naujais pagrindais, stengsis ir toliau stiprinti Europos taiką".

Pranešama, kad šis Čemberleno laiškas prancūzų politiniuose sluoksniuose padaręs labai gerą įspūdį, nors prancūzai vis dar negali suprasti, kodėl Čemberlenas visai netikėtai su Hitleriu pasirašė bendrą pareiškimą, kuriame Prancūzija buvo aplenkta.

Gerėja Prancūzijos-Italijos santykiai

Paskutiniu metu buvo žymiai pablogėję Prancūzijos-Italijos santykiai. Santykių pablogėjimo pradžios reikia ieškoti Italijos-Abisinijos kare, kurio metu Prancūzija, kaip ir Anglija, palaikė Abisiniją. Visos italų pastangos, kad Prancūzija su Anglija pripažintų Abisiniją Italijai nuėjo niekais ir iki šiol šios didžvalstybės savo galutinio žodžio dėl Abisinijos dar nepasakė.

O Prancūzija, atšaukusi savo ambasadorių iš Rymo, naujo ambasadoriaus nepaskyrė, nenorėdama pripažinti Abisinijos Italijai.

Padėtis pasikeitė tik po Miuncheno konferencijos ir jau dabar spaudoje pasirodė žinių, kad netrukus Prancūzija paskirsianti savo ambasadorių Ryme ir tuo pačiu pripažinsianti Abisiniją Italijai. Aišku, kad už tai Musolinis turės padaryti nuolaidų Ispanijoje. Be to pranešama, kad apie Ispanijos naminį karą šiomis dienomis kalbėjosi ir anglai su italais.

Baltijos Santarvė Ženevoje dirbo vieningai

Latvijos užsienių reikalų ministeris Muntersas, grįždamas su latvių delegacija iš Ženevos Tautų Sąjungos sesijos, dar traukinyje priėmė spaudos atstovus, kuriems, tarp kitko, pareiškė: „Jūs man pritarsite, kad rugsėjo 29 dieną ir prieš tą dieną buvę įvykiai nustelbė viską, ką aš galėčiau pasakyti apie Tautų Sąjungos sesiją. Įtempimas veikė paraližuojančiu būdu į visas gyvenimo šakas. Ir Tautų Sąjunga nebuvo išskirta. Miuncheno susitarimą mes galime pavadinti ne tik istoriniu įvykiu, tačiau aš pasakyčiau, kad tai yra psichologinis persilaužimas, iš kurio galima laukti dar reikšmingų pasekmių tarptautinei taikai. Miuncheno susitarimas rodo, kad nė viena tauta nenorėjo karo. Be to, jis įrodė, kad, priešingai visiems tvirtinimams, Europa dar nėra suskaldyta į ideologinius frontus ir kad susitarimas tarp didžiųjų valstybių yra galimas. Tikėjimas sveiku žmonių protu ir tarptautinio bendradarbiavimo reikalingumu nugalėjo. Tikėkime, kad tai bus ilgam laikui."

Po to Muntersas trumpai papasakojo apie pasibaigusios Tautų Sąjungos sesijos darbus. Visais sesijos darbotvarkėje buvusiais klausimais—pareiškė Muntersas—mes palaikėme glaudų kontaktą su Baltijos Santarvės nariais. Retai kada per vieną pilnaties sesiją yra buvę tiek daug pasitarimų tarp Baltijos valstybių ministerių, kaip šios sesijos metu. Tą aš norėčiau su ypatingu pasitenkinimu pabrėžti, nenorėdamas taip pat praleisti progos pažymėti, kokia buvo draugiška ir pasitikėjimo kupina atmosfera, kuri per tuos pasitarimus vyravo.

— Kasmet spalio 2 d. Lietuvos policija švenčia, kaip savo atskirą šventę. Šiemet ši šventė buvo ypatinga, nes kartu policija paminėjo ir Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktuves. Kaune policijos dalys pagerbė žuvusiuosius už Lietuvos laisvę, rengė paradus, vaidinimus ir sporto rungtynes.

Policijos šventės iškilmėse dalyvavo Valstybės Prezidentas, vidaus reikalų ministeris ir kiti.

Bus ar nebus keturių paktas

Miuncheno konferencijos nutarimas yra ne kas kita, kaip tik keturių pakto darbas, nes konferencijoje dalyvavo premjerai tų didžvalstybių, kurios prieš keletą metų Ryme pasirašė garsųjį keturių paktą.

Ryšium su Miuncheno konferencijos nutarimu, Europos spaudoje pasirodė žinių, kad reikia laukti oficiališko keturių pakto atgaivinimo. Tačiau prie šio pakto kažkodėl nėra linkę italai, kurie savo spaudoje didesnės reikšmės keturių paktui dabar nepriduoda.

Kalbant apie šį paktą, atvirai reikia pasakyti, kad, jei jis oficiališkai ir nebus atgaivintas, tai visus Europos reikalus svarstys ir spręs tik Miuncheno konferencijos dalyviai, kurie Europos gyvenime turi sprendžiamąjį balsą.

Rusija, kaip ir seniau, yra izoliuota

Kas sekė spaudoje dedamas žinias apie paskutinius politinius Europos gyvenimo įvykius, tas galėjo pastebėti, kad niekur nefigūravo Sovietų Rusija, lyg jos visiškai nebūtų.

Tuo tarpu 170 milijonų valstybė gyvuoja ir sprendžiant pagal jos gyventojų gausumą, Rusija galėtų turėti sprendžiamąjį balsą Europos politiniame gyvenime. Tačiau praktikoje matome ką kita. Sovietų Rusija vis mažiau turi ką pasakyti Europos politinio gyvenimo klausimu, vis mažesnę turi reikšmę. O paskutiniu metu, kada Europoje vyko nepaprastai svarbūs politinio gyvenimo pasikeitimai, Sovietų Rusija neturėjo jokio balso, ne tik sprendžiamojo, bet ir patariamojo.

Iš to daroma išvada, kad Sovietų Rusija šiuo metu iš politinio Europos gyvenimo esanti kaip ir išskirta. Gal ryšium su tuo spaudoje pasklido gandų, kad netrukus turėsiąs atsistatydinti dabartinis Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaras Litvinovas, o Prancūzijos parlamento komunistų frakcija smarkiai puolė ministerių pirmininką Deladie, kodėl jis nepareikalavo pakviesti į Miuncheno Sovietų Rusijos atstovo.

KRONIKA

Prenumeratorių žiniai

Pranešame, kad nuo šios dienos darbo dienomis „Aido" Administracija bus atidaryta nuo 9 iki 13 valandos ir popiet nuo 16 iki 18 valandos.

Kas daroma su Švenčionių Lietuvių Gimnazijos turtu

Mokslo metų pradžioje visų uždarytų Švenčionių „Ryto" pradžios mokyklų inventorius, kuratoriui leidus, atiduotas naudotis valdiškoms mokykloms.

Šiomis dienomis uždarytoje Švenčionių Lietuvių gimnazijoje lankėsi kuratoriaus sekretorius Kievlič ir miesto viceburmistras Valiulevič. Jie atskyrė visus geresnius gimnazijos suolus, krėslus ir kitus baldus, kuriuos netrukus ketina pervežti į valdiškas miesto mokyklas. Žinia, kad taip turtas tik naikinsis.

Išeina lenkiškas lietuvių kalbos žodynas

Šiomis dienomis Vilniuje išeis iš spaudos D-ro Jurgio Šlapelio kirčiuotas „Lenkiškas lietuvių kalbos žodynas". Dėl nesveikatos autorius tuo tarpu žodyną galėjo užbaigti iki raidės **U**. Kitos raidės su paaiškinimais ir pataisomis išeis vėliau.

Įvairenybių skyrius

Nuo šio numerio praplečiamas „Aido" įvairenybių skyrius, kuris pavadinamas „Įvairu—įdomu". Jame duosime mūsų skaitytojams lengvesnio turinio įvairių ir įdomių pasiskaitymų.

Nustojo ėjęs „Przegląd Wileński"

Šiomis dienomis Vilniuje nustojo ėjęs dvisavaitinis lenkų kalba laikraštis „Przegląd Wileński". Apie tai pranešta paskutiniame „Przegląd Wileński" 4 — 5 numeryje.

„Przegląd Wileński" ėjo nuo 1912 metų. Visą laiką jį redagavo ir leido nepaprastai gabus ir talentingas publicistas Liudvikas Abramavičius.

„Przegląd Wileński" išsiskirdavo iš kitų Vilniuje lenkų kalba leidžiamų laikraščių tuo, kad visuomet drąsiai gindavo visų kitų Vilniaus krašte gyvenančių tautų reikalus. Jo idealas buvo—visų buvusios Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos ribose gyvenančių tautų vienybė ir gerovė.

Darbo įmonės.

Per šių metų pirmąjį pusmetį Vilniaus vaivadijos ribose įsisteigė 135 naujos darbo įmonės. Šiose įmonėse dabar dirba apie tūkstantis darbininkų.

Tuo pačiu laiku administracinės valdžios ir amatų rūmų sprendimu sulikviduota apie 100 darbo įmonių, kurios, esą, nebuvusios užregistruotos ir veikusios nelegaliai.

Didėja bedarbių skaičius

Vasaros metu Vilniuje prasiplėtus visokiems darbams, buvo žymiai sumažėjęs nedarbas. Dabar, sulaukus rudens, nedarbas vėl didėja. Lenkų laikraščių žiniomis, praėjusią savaitę Vilniuje atsirado 50 naujų bedarbių. Iš viso dabar Vilniuje yra apie pusantro tūkstančio šeimų, kurių maitintojai neturi darbo. Tų bedarbių skaičiuje nemaža yra ir proto darbininkų.

Už raudonąją vėliavą 3 metai kalėjimo

Spalio 3 d. Vilniaus apygardos teisme buvo nagrinėjama kažkokio Juozo Aso byla. Jis buvo kaltinamas už tai, kad Naugardėlio gatvėje kabinęs raudonąją komunistų vėliavą. Teismas J. Asą nubaudė 3 metams kalėjimo.

„Varpo" choristų žiniai

Mus prašo pranešti, kad visi „Varpo" choristai iki spalio 9 dienos turi sugrįžti iš atostogų ir reguliariai lankytis į repeticijas, kurios būna antradieniais ir penktadieniais vakarais 20 val.

Neužsiregistravę iki spalio 9 d. bus išbraukti iš choristų sąrašo.

Susiorganizavo žydų advokatai

Vilniaus apeliacijos teismo apimančiose krašto ribose dirbą žydų advokatai pasiryžo susiorganizuoti. Šiomis dienomis Vilniuje įsteigta ir užregistruota atskira Žydų Advokatų Sąjunga, kuri jau turi 100 narių — iš jų tarpo 50 narių dirba Vilniuje.

Naujas Vilniaus radijofono sekretarijato vedėjas

Ligšiolinis Vilniaus radijofono sekretarijato vedėjas J. Zapasnikas perkeltas į Baranavičių radijofoną, o jo vieton paskirtas uždarytojo Vilniaus Lietuvių Sporto Klubo valdiškas kuratorius red. Jaroslavas Niececkis.

Nauji popieriniai pinigai

Šiomis dienomis pasirodė viešoje apyvartoje nauji 20-ties auksinų popieriniai pinigai, išleisti 1936 metais lapkričio 11 d. Šie banknotai mums yra įsidėmėtini tuo, kad juose yra buv. Lietuvos sukilėlių 1831 m. (prieš rusus) vadės Emilijos Pleteraitės atvaizdas.

Sveikatos ir higienos paroda

Vilniaus mūgė pasibaigė spalio 2 d. Joje dalyvavusios firmos jau išsikraustė. Palikta tiktai sveikatos ir higienos skyrius, kuris bus atidarytas iki šio mėnesio 16 dienos.

Redakcijos atsakymai

Juozui Bruzgiui. Amerikoje. Pinigus gavome. Ačiū.
Vietiniui. Tuo klausimu įteikėme pašto viršininkui skundą.

Gyvenimas vėl darosi normalus

Per rugsėjo mėnesį daugelis Europos valstybių buvo sumobilizavusios savo atsarginių dalį. Anglija buvo pakelbusi karo laivyno mobilizaciją, o Čekoslovakijoje buvo paskelbta visuotinė atsarginių mobilizacija. Netgi buvo pašaukusios į kariuomenę savo atsarginių dalį neutralios valstybės, kurios taip pat visam kam buvo pasiruošusios.

Dabar, kada galutinai praėjo karo pavojus, kada ginčytini klausimai buvo išspręsti taikingai, iš daugelio valstybių pranešama, kad netrukus visi atsarginiai bus paleisti namo ir gyvenimas vėl pasidarys normalus.

KARAS KINIJOJE

Japonai praneša, kad jiems pasisekė užimti pirmąją pozicijų liniją, kuri supa Hankau. Kiniečiai po atkaklių mūšių buvo išstumti į antrąją liniją. Dabar japonai turi apie 150 kilometrų iki Hankau.

Paaiškėjo, kad japonų kariuomenė, kuri ėjo į Hankau iš šiaurės, sutiko nenugalimas kliūtis ir priversta buvo sustoti. ! Hankau japonai dabar gali eiti tik iš rytų, abiem Mėlynosios upės krantais.

KARAS ISPANIJOJE

— Didelis mūšis prasidėjo prie Ebro upės. Gen. Franko artilerija pradėjo šaudyti į vyriausybininkų pozicijas. Po nepaprastai stiprios ugnies vyriausybininkų pozicijas puolė nacionalistų pėstininkai. Vyriausybininkai ginasi atkakliai.

Mūšio metu per pastatytus megafonus premjeras Negrinas bene pranešė, kad vyriausybininkai nesitaikins su gen. Franko ir nepadarys jam jokių nuolaidų. Jie, vadinas, taip pat pasiryžę kovoti iki visiškos pergalės.

— Nesikišimo komitetas dabar vėl sukruto veikti. Jis tikisi, kad šiuo metu, kada Europoje pradeda grįžti ramumas, būsią galima sutaikinti karaujančias puses. Su tokia misija jis ketina siųsti savo atstovą pas vyriausybininkus ir nacionalistus ir su jais smulkiau aptarti savanorių atšaukimo reikalą.

Anglų spauda, rašydama apie tai, reiškia pageidavimą, kad Nesikišimo komitetas pradėtų veikti greičiau ir sparčiau.

— Spalių 3 d. virš Madrido pasirodė 20 nacionalistų bombanešių, kurie šį kartą mėtė ne bombas, bet... pyragus. Iš lėktuvų buvo išmesta apie 170.000 pyragų. Lėktuvai visi sveiki sugrįžo, nes vyriausybininkai į juos nešaudė. Tą dieną suėjo 2 metai, kai gen. Franko paėmė valdžią nacionalistinėje Ispanijoje, ir nacionalistai norėjo tokiu nepaprastu Madrido „bombardavimu" pažymėti tas sukaktuves.

Ką rašo prancūzų laikraščiai apie Lenkijos-Čekoslovakijos santykius

Oficiališka telegramų agentūra Pat šiomis dienomis įdėjo į lenkų spaudą tokį pranešimą:

„Daugumas Paryžiaus dienraščių ramiai ir nešališkai rašo apie Lenkijos—Čekoslovakijos konflikto užbaigimą, prijungiant Užolzės Sileziją prie Lenkijos.

Diplomatinis dienraščio „Le Jour" korespondentas p. Pietri Užolzės Silezijos klausimo išsprendimą vadina nauja taikos pergale.

B. premjeras Bliumas dienraščio „Populaire" vedamajame straipsnyje, parašytame nešališkai, komentuodamas Užolzės Silezijos prijungimą prie Lenkijos, pareiškia, kad Čekoslovakijos vyriausybė negalėjo spirtis, negalėjo taip pat remtis Miuncheno konferencijos nutarimu ir todėl nutarė evakuoti Češino Sileziją. Nuo to esminio tono skiriasi užpuolantis p. Lucijaus Burže straipsnis, įdėtas dienraštyje „Le Petit Parisien". P. Burže teigia, kad po Miuncheno nutarimo Lenkijos reikalavimai Čekoslovakijos atžvilgiu buvo ypatingai griežti. Lenkija su savo 35 milijonais gyventojų norėjo būti traktuojama, kaipo didžvalstybė. Lenkija, pasinaudojusi proga, kada Čekoslovakija atsirado sunkioje padėtyje, sudavė jai pridedamąjį smūgį ir išplėšė gabalą žemės, kuris per 20 metų tarp abiejų valstybių buvo nesantaikos objektu. Šis gestas nebuvo elegantiškas.

Daugelis dienraščių smulkiai aprašo diplomatinius įvykius dar prieš Užolzės Silezijos atidavimą. „Epoque" teigia, kad Paryžius, sužinojęs apie Lenkijos notą, tuojau susisiekė su Anglijos užsienių reikalų ministerija. Dienraštis informuoja, kad Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės darė žygių Varšuvoje, kad ji viena nemėgintų spręsti Užolzės Silezijos klausimo.

Specialiu tonu pasižymėjo du dienraščiai, būtent, komunistinis „Le Soir" ir „Le Temps". Šis paskutinysis vedamame straipsnyje pareiškė, kad čekai brangiai užmokėjo už Europos taikos išgelbėjimą, bet istorija priskiria atsakomybę Lenkijai, kad ji tokiu momentu, kada Čekoslovakija buvo ištikta tokio sunkaus likimo, radikališkai ir staigiai pareikalavo išspręsti lenkų tautinės mažumos klausimą".

Įvairu-įdomu

Turtuoliai prieš savo valią

Būti turtingam yra kiekvieno žmogaus įgimtas noras, tačiau ne visiems vienodai nusišypso laimė. Yra daug žmonių, kurie stengėsi sukaupę visas jėgas dirbti ir ką nors geresnio pasiekti, tačiau jiems niekas nesiseka. Yra žmonių, kurie viską laimi tik darbu ir nepalaužiama valia ir ištverme. Tačiau dar užtinkama ir trečia žmonių grupė, kuri yra mažiausia ir kurios narius galima pavadinti išradėjais prieš jų pačių norą. Vis tik rasime gana daug pavyzdžių, kurie šiuo būdu pralobo ir pasidarė net milijonieriais. Kartą šiaurės Valeso dalyje pietų poilsio metu vienas darbininkas skiedryne ieškojo skalos, ant kurios galėtų pietums išsikepti kiaušinį. Kas kartą vis kylantis alkis neleido jam ilgai delsti. Jis skubiai pagriebė geresnę pasitaikiusią balaną ir pradėjo šeimininkauti. Pavalgęs pastebėjo, kad skiedra, ant kurios jis kepė kiaušinį, išsitiesė. Nieko nelaukdamas skiedrą parodė darbų tvarkytojui, kuris po ilgesnių bandymų priėjo išvadą, kad karštos skiedros, sumaišytos su cementu, duoda labai gerą betoną. Taigi, visai netikėtai išdygo naujas išradimas.

Vienas popierio fabrikantas Berkshire, atleisdamas darbininką, netikėtai pasidarė milijonierius. Susijaudinęs darbininkas pamiršo popierio teslon įdėti reikalingą medžiagą ir tuo būdu pasigamino parduoti netinkamas popieris. Tačiau šykštusis fabrikantas nusprendė šio popierio vis tiek nemesti lauk, bet sunaudoti jį saviems reikalams. Kartą, kai jis bandė rašyti jame rašalu, rašalas tuoj išsiskleidė ir susigėrė į netikusį popierį. Džiaugdamasis fabrikantas nustatė, kad čia įvyko nuostabus dalykas. Jis pajuto, kad ironiškas atsitikimas jį padarė išradėju, o toks pripuolamas atsitikimas juk ne kasdieną pasitaiko. Jis tuoj įsakė pagaminti šio netikro popierio didesnį kiekį ir paskelbė laikraščiuose išradęs naują popierio rūšį, kuri labai gerai tinkanti sugerti rašalą. Šio naujojo išradimo pasisekimas buvo nepaprastas, tačiau šio išradymo dalininkas darbininkas neturėjo laimės būti per trumpą laiką laimėtų milijonų dalininku.

Štai dar trečias pavyzdys, kuris nusako, kad kartais milijonierium gali pasidaryti ir ... paprę nervai. Heatinas niekuomet nebuvo nė svajojęs, kad jis kada nors gali pasidaryti milijonierium. Jis buvo ypatingai nervingas. Susinervindavo dėl bet kokio menkniekio ir net pats dažnai nebežinodavo ką daręs. Likimo kelias tačiau į nieką nekreipia dėmesio. Šį kartą jį laimingą padarė nervinimasis dėl visai mažų smulkmenų. Jis kiekvieną rytą, kaip ir daugelis kitų į jį panašių, labai širsdavo nesugebėdamas greitai užrašioti batų. Dažnai jis juos net suplėšydavo. Taip vieną rytą, būdamas labai nepatenkintas, batus net suplėšė. Kitų batų neturėdamas, kol suplėšytuosius sutaisė, labai ilgai užtruko ir pasivėlino į darbą. Dėl to jis buvo atleistas iš tarnybos. Šis mažas netikėtumas privertė jį ką nors naują galvoti. Taip jis bespręsdamas įvairiausius klausimus, sugalvojo pasigaminti batams metalines skylutes. Po to jis netrukus išgarsėjo ir daugiau nebeturėjo nervintis audamasis batus. Šis, atrodo, menkas išradimas netrukus padarė jį turtuoliu.

Kaip New-Yorkas kovoja su banditais

New-Yorko policijoje šiomis dienomis, kaip praneša užsienio spauda, įsteigta speciali dalis, kuriai teko vienintelė pareiga iš anksto numatyti kiekvieną įsilaužimą ir piktadariams sudrukdyti darbą. Štai prie žibalo tanko sustoja specialės brigados automobilis, o iš jo išlipa trys policininkai. Jie pageidauja susitikti su tanko savininku, o jam atvykus, tuoj pradeda: „Artimiausiu laiku jus norės apiplėšti, todėl patariame imtis tokių premonių: turite taip sutvarkyti telefono laidus, kad niekas negalėtų prieiti jų nupiauti". Žinoma, savininkas viską daryti pasižada, o trys policininkai vėl nuvažiuoja savo keliais. Šių keistų policininkų pareiga ir yra išvalyti visoje Amerikoje nusikaltėlius, juos iš anksto nutveriant ir kiek galima trukdant jiems veikti. Iki šiam laikui detektyvams tekdavo aiškinti visus apiplėšimus po to, kai jie jau yra įvykę. Tačiau pastaruoju laiku imta galvoti, kad daug geriau yra iš anksto numatyti užpuolimą arba įsilaužimą ir imtis visų reikiamų apsaugos priemonių, negu po įvykusio fakto. Be to, naujojo policijos dalinio nariai turi daug geriau pažinti visas nusikaltimo smulkmenas nei praeities detektyvai, nes jie dar neturi įvyksiančio nusikaltimo aplinkybių, bet jiems reikia jas vaizduotėje sukurti. Taigi, jų pareigos yra žymiai sunkesnės ir reikalauja daugiau patyrimo.

Specialioji policijos brigada patyrė, kad geriausi jos prieteliai kovoti su dar neįvykusiu nusikaltimu yra patys nusikaltėliai. Jie dažniausiai naudojasi tais pačiais metodais, o juos kartą susekus, kitą kartą jau daug lengviau ir iš anksto numatyti nusikaltimų. Taip, pavyzdžiui, jie kiekvieną kartą stengiasi susipažinti su ta aplinka, kurioje jie mano vogti, nusiųsdami ten savo agentą. Žinoma, kad niekas jo neįtartų, paprastai siunčia blogai apsirengusį berniuką, kuris farmeriams nuneša pasiūlyti laikraščių arba įvairių medikamentų. Jis tuo būdu gerai susipažįsta su aplinka ir ją nupasakoja vogti eisiantiems. Pinigų klastotojai, sakysime, amžinai naudojasi ta pačia taktika. Atvažiuoja bet kurion vieton automobilis, kurio keleiviai yra tariami užsieniečiai, apmoka taksi šoferiui už patarnavimą dešimties dolerių banknotu ir dingsta, tačiau kitą kartą jie jau patenka į policijos rankas,

Amerikos didmiesčiuose taip pat labai paplitęs bankų užpuldinėjimas. Ypatingai kenčia mažesnieji bankai, esą nuošaliau centrinių gatvių. Jau visa eilė metų apiplėšia. Čia policija pagelbininkų susirado iš pačių banko tarnautojų, kurie, be savo tiesioginio darbo, kartu yra ir detektyvai. Dažniausiai įsilaužimai vyksta tam tikru nustatytu laiku: rytą, pietų pertraukos metu arba prieš pat uždarant įstaigą, kada kasose yra daugiausia pinigų. Valdininkai — detektyvai kiekvieno nepažįstamo paima pirštų nuospaudas, nes bijo, kad kartais nebūtų banditų šnipas. Prie kiekvienų durų įtaisytas aukščiui matuoti matas ir kiekvienam nepažįstamam išmatuojamas ūgis, nieko jam pačiam apie tai nežinant, nes ūgis nusikaltimą aiškinant taip pat turi labai didelės reikšmės. Pagaliau, pinigų kasos taip pat nelaikomos kur nors kampe, bet viduryje salės. Čia jos nakčia labai stipria šviesa apšviečiamos, kad specialiosios brigados nariai pro langą labai lengvai galėtų kiekvieną įtartiną žymę pastebėti.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** „RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.